

Till: Miljö – och energidepartementet
Energienheten
m.registrator@regeringskansliet.se
kopia till Fredrik Norlund
fredrik.norlund@regeringskansliet.se

Er referens MB2015/01982/Ee

Svensk Vindenergis och Svensk Vindkraftförenings svar på Remittering av Energimarknadsinspektionens rapport ”Tröskeeffekter och förnybar energi-förslag till permanent lösning”.

Svensk Vindenergi och Svensk Vindkraftförening har fått möjlighet att uttala sig om regeringens Remittering av Energimarknadsinspektionens rapport avseende Tröskeeffekter och förnybar energi-förslag till permanent lösning. Nedan följer ett gemensamt svar från den samlade vindkraftsbranschen. Våra synpunkter och svar är av både övergripande som detaljerad karaktär.

Vi stödjer förslag 2 (elnätsfond) och fokuserar därav vårt remissvar på detta förslag.

Övergripande synpunkter

- Vi tycker att Energimarknadsinspektionen har gjort en ambitiös rapport utifrån det uppdrag de fått av regeringen, med relevant analys som inkluderar såväl fördelar som eventuella nackdelar av de två olika förslagen på en marknadslösning.
- Vidare tycker vi att rapporten väl beskriver hur vi skulle kunna ta fram ett bra ekonomisk och hållbart regelverk med syfte att säkerställa att storskaliga elproduktionsanläggningar för förnybar el inte hindras, och att i de fall där nätförstärkningar behövs, dessa varken blir för stora, för dyra eller äventyrliga mål som Sverige satt för utbyggnad av förnybar el.
- Vi stödjer förslaget som Energimarknadsinspektionen förordar till bildandet av en elnätsfond (förslag 2), då vi tycker detta förslag undanröjer de tröskeeffekter som finns samtidigt som de ekonomiska incitamenten som styr mot en utbyggnad av förnybar el kan bevaras och utvecklas. En elnätsfond har även en stor fördel i att man på ett snabbt och smidigt sätt kan gå från en övergångslösning till en permanent lösning utan för stora inkörningsproblem.
- Vi stödjer däremot inte Energimarknadsinspektionens tolkning av regeringsuppdraget att ta fram ett förslag på tröskeeffekter vid anslutning av storskalig förnybar el för anläggningar om minst 100 MW eller mera. Vårt förslag är att man sänker föreslagen

effektgräns till 50 MW, detta för att inte missgynna mindre projekt i områden med tröskeleffekter.

- Vi tycker det är viktigt att en oberoende part fattar besluten om finansiering, inte minst för förtroendet för lösningen. Likaså att elnätsfonden hanteras av en "neutral" myndighet som är mer oberoende är önskvärt. En lämplig värmyndighet utifrån detta skulle kunna vara Energimyndigheten.
- Vi vill särskilt påpeka hur viktigt det är att bedömningsgrunderna är tydliga och väl definierade så att det blir en så enkel men samtidigt rättvis jämförelse mellan områdena som möjligt. Vi vill särskilt påpeka hur viktigt det är samhällsekonomisk att kriteriet goda vindlägen är överordnat alla andra kriterier, såsom geografisk placering eller nätinvesteringskostnad.
- Vi välkomnar att Energimarknadsinspektionen nu föreslagit om en maximal investeringsnivå som är högre än övergångslösningens på 700 MSEK och att övergångslösningens krav på viss återbetalning av utlånade pengar innan ny utlåning sker, slopas i förslaget om elnätsfond. På så vis kan lösningen ges större effekt.
- För förslaget om elnätsfond bedöms den kritiska tidslinjen, dvs. tiden från första ansökan till utbetalning av pengar bli 60 veckor. Det är alldeles för lång tid. Som jämförelse bedömer Svenska Kraftnät motsvarande tid i övergångslösningen till 8 veckor. För att korta ned processen är det därför viktig att ge värmyndigheten utökade resurser för på så vis möjliggöra en snabbare handläggningstid.
- Vi är också tveksamma till att tidplanen kan hållas både för en övergångslösning och permanent lösning innan utgången av 2015 såsom det var tänkt från början. Däremot är det positivt om systemen kan löpa parallellt. Viktigt är dock att övergångslösningen tillåts att påbörjas innan marknadslösningen är på plats för att undvika ytterligare förseningar om nätbolagen väljer att vänta in den permanenta lösningen istället. Tidplanen måste genomföras med prioritering, vi vet att ett flertal projektörer avvaktar i väntan på en slutlig lösning på tröskeleffektproblematiken.
- Det är också viktigt att lärdomar från övergångslösningen implementeras i den nya permanenta lösningen för att undvika att samma problem uppstår igen och att det finns möjlighet att i framtiden justera eventuella oönskade effekter i den permanenta lösningen.

Detaljerade Synpunkter

Nedan följer våra synpunkter på Energimarknadsinspektionens remiss. Rubrikerna är hämtade från rapporten och under varje rubrik återfinns våra samlade kommentarer på avsnitten.

2 Behovet av nya regler

Det står att nätägaren idag kan ta ut hela kostnaden för förstärkningar på enskilda vindkraftaktörer. Vi anser inte att det är rätt att göra så varken enligt ellagen eller utifrån moralisk synpunkt. Anslutningsförfarandet ska vara skäligt och rättvis för kunden. Nätbolagen har ansvar att utveckla sina nät. För detta tar de betalt en del av tariffen, då ska de inte ta betalt för detta igen av enskilda aktörer.

3 Uppdraget från regeringen

Vi är tveksamma till att tidplanen kan hållas både för en övergångslösning och permanent lösning innan utgången av 2015 såsom det var tänkt från början. Däremot är det positivt om systemen kan löpa parallellt. Viktigt är dock att övergångslösningen tillåts att påbörjas innan marknadslösningen är på plats för att undvika ytterligare förseningar om nätbolagen väljer att vänta in den permanenta lösningen istället. Det är därför rimligt att börja med övergångslösningen och föra över projekten till den permanenta lösningen från övergångslösningen i takt med att fonden får upp medel. Tidplanen måste påskyndas och genomföras med prioritering, vi vet att ett flertal projektörer avvaktar i väntan på en slutlig lösning på tröskeeffektproblematiken.

3.1 Begränsning i uppdraget till anläggningar om minst 100 MW

I Sverige har vi idag ett flertal projekt av olika aktörer med ett samlat effektbehov om 60-90 MW. I dessa projekt räcker oftast inte underliggande befintligt nät till, vilket medför att även projektörerna kommer att behöva göra en dyrbar anslutning till närliggande och överliggande 130 kV regionnät med samma tröskeeffektproblem som vid större projekt – d.v.s. över 100 MW. Därför föreslår vi att man **sänker** effektgränsen till **50 MW**, detta för att inte missgynna ett flertal pågående projekt under 100 MW, där man redan har fått tillstånd eller där tillstånd är under behandling och där aktörerna lagt ner flera års arbete och kapital och nu riskerar missgynnas.

9.5 Kostnadsmässiga aspekter

Under tabell 1 sidan 24, som angivits för antal troliga projekt och deras nätkostnader, i respektive nät så varierar den sammanlagda effekten mellan **2700-7400 MW**. Det anges även att den mängd som krävs för att nå nuvarande mål för förnybar el i elcertifikatsystemet till år 2020 är i storleksordningen **3000 MW** och att det därför är rimligt att projekt som kan komma i fråga för tröskelproblematiken inte bör överstiga 3000 MW fram till år 2020. I texten framgår det inte om från och med när i tiden man har räknat med tillkommande 3000 MW vindkraft samt om t.ex. ambitionshöjningen i elcertifikatsystemet är inräknad. Det är ändå positivt att energimarknadsinspektionen har gjort en rimlighetsbedömning i hur mycket vindkraft som kan beröras fram till 2020 när de har föreslagit nivån på utlåningstaket. Det finns en politisk majoritet för en fortsatt utbyggnad av förnybar elproduktion efter 2020 och därför tycker vi det är viktigt att påpeka att förslaget även bör fortsätta efter måluppfyllelsen till 2020.

10 Förslag 2 Elnätsfond

Vi stödjer förslaget om elnätsfond eftersom vi bedömer att det är det förslaget som i sin helhet har bäst genomförbarhet. Viktigt är dock att lärdomar från övergångslösningen implementeras i den nya permanenta lösningen för att undvika att samma problem och osäkerhet uppstår igen. Tekniska och ekonomiska frågor som behöver vara lösta är bland annat:

- När och hur avslutas ett projekt finansierats av Elnätsfonden? På vilka grunder och hur kan nätbolaget säga upp lånet och säga att det inte blir mer?
- Hur hanteras räntan om det ska utgå en sådan?
- Hur hanteras investeringar finansierade via Elnätsfonden kapitalbasmässigt?

- Vilka rättigheter/möjligheter har producenter att "kräva" att nätägaren som har anslutningsplikt nyttjar en tröskeeffektslösning? Enligt SvK är tröskeeffektslån en möjlighet snarare än skyldighet.
- Hur en budget som presenteras inför Elnätsfonden och dess beslut ska hanteras under genomförandetiden bör också tydliggöras. Den budget som anges i ansökan om Nätförstärkningslån i övergångslösningen är fast. Inte ett öre utöver dessa pengar kommer att betalas ut. Detta skapar risk för nätägaren och det kan vara svårt att ge en exakt budgetsiffra (det kan nog alla som bygger stora infrastrukturprojekt intyga). Det vore därför önskvärt att hantering av avvikelser i kostnader under genomförandet också berörs för att det ska bli tydligt.

Det är alltså viktigt att lärdomar från övergångslösningen implementeras i den nya permanenta lösningen för att undvika att samma problem uppstår igen men även att det finns möjlighet att i framtiden justera eventuella oönskade effekter i det permanenta förslaget.

10.1.1 Fondens förvaltning

Vi vill särskilt påpeka hur viktigt det är att en oberoende part fattar besluten om finansiering, inte minst för förtroendet för lösningen. Energimarknadsinspektionen anger inte vilken myndighet som skulle få uppdraget att förvalta fonden. Att elnätsfonden hanteras av en "neutral" myndighet som är mer oberoende är önskvärt. Det är viktigt att Svenska Kraftnäts resurser inte binds upp i onödan, inte minst då det för den fortsatta utbyggnaden av förnybar elproduktion är brådskande att bygga bort de interna flaskhalsarna i stamnätet. En lämplig värdmyndighet utifrån detta skulle kunna vara Energimyndigheten.

10.1.2 Principer för utbetalningar av fondmedel

Svenska Kraftnät anser att det samhällsekonomiskt är att föredra placering av tillkommande elproduktion i södra Sverige jämfört med i norra. Viktigast ur samhällsekonomisk synpunkt är dock att vindkraften byggs ut där det blåser som bäst (även med hänsyn till förluster och utökad förstärkningsbehov av elnäten) eftersom investeringarna i kraftproduktion till storleken är betydligt större än investeringarna i elnäten till följd av nytillkommen kraftproduktion. Ur reglersynpunkt finns det även fördelar med en geografiskt utspridd elproduktion från vindkraft. Därför tycker vi att kriteriet **goda vindlägen** bör vara **överordnat** alla andra kriterier.

I nuvarande övergångslösning kan nätförstärkningslån endast utbetalas till minst två olika företag. Konsekvensen av detta blir att om ett företag avser att satsa på t.ex. tre olika vindkraftsparker i samma geografiska område och det faller på grund av att nätanslutningen blir för dyr, så lämnas det utan åtgärd - men inte om det istället hade varit tre olika företag. Vi anser att detta motverkar möjligheten för investerare att uppnå synergieffekter och samordningsvinster och ser därför gärna att förslaget utformas **per anläggning** snarare än företag.

11.5 Tidsåtgång och administrativa kostnader

Vi tycker att Energimarknadsinspektionen har gjort en omfattande analys av de båda förslagens konsekvenser och det som skiljer de båda förslagen är att kostnaderna för administration i förslag 1 bedöms bli **800 tkr** jmf hela **2500 tkr** för förslag 2. Det är lite oklart varför det skiljer så mycket mellan de båda alternativen. Däremot är det viktigt att påpeka

att kostnaden för att inte åtgärda tröskeeffekterna antagligen är betydligt större än att åtgärda dem oavsett om jämförelse görs med förslag 1, 2 eller övergångslösningen.

Avseende tidsåtgången från det man lämnar in en ansökan till beslut så ser man att den totala tidsåtgången för löpande administration vid ansökan om medel skiljer sig åt betydligt i tid mellan de båda förslagen. I förslag 1 uppskattas en trolig total handläggningstid bli 40 veckor till slutligt ansökan om bidrag har kunnat beviljas, och i förslag 2 kan den totala tiden för fondens arbete bli hela 110 veckor. Även om detta är att betrakta som en total tid snarare än faktisk handläggningstid för hantering av tröskeeffekter kan vi utifrån räkneexemplet utläsa att den kritiska tidslinjen för förslag 2 uppgår till ca **60 veckor**. D.v.s. tiden från första ansökan till utbetalning av pengar. Det är alldeles för lång tid. Som jämförelse bedömer Svenska Kraftnät motsvarande tid i övergångslösningen till 8 veckor. För att korta ned processen är det därför viktig att ge värmyndigheten utökade resurser att anställa fler handläggare och på så vis möjliggöra en betydligt snabbare handläggningstid.

Övriga kommentarer

Vi ser framemot en fortsatt god dialog i ärendet då vi precis som regeringen vill att det skapas förutsättningar för att på sikt åstadkomma ett framtida 100 procentigt förnybart elsystem, där tillräcklig nätinfrastruktur och goda anslutningsmöjligheter kommer vara en avgörande framgångsfaktor. En lösning på tröskeeffekterna kommer att bli en viktig pusselbit i synnerhet för att hantera anslutningsproblematiken upp till stamnätets nivå. Övergångslösningen bör därför successivt övergå i den permanenta lösningen för att underlätta och påskynda utbyggnaden av förnybar elkraft!

En minst lika viktig pusselbit som fortfarande återstår att lösa, är att lyckas korta ned tillståndsprocesserna för ny stamnätskoncession, om inte stamnätet ska bli det som begränsar vindkraftsutbyggnaden. Här ser vi ett behov av att regeringen tillsätter en utredning i syfte att korta ned processen avsevärt. Inom ett sådant uppdrag bör man titta på aspekter såsom förändringar i miljöbalken för att prioritera klimatnyttan, utökade resurser till Energimarknadsinspektionen och eventuella ersättningsfrågor till berörda markägare.

Stockholm och Falkenberg 2015-11-13

Med vänliga hälsningar

Charlotte Unger
VD Svensk Vindenergi

Jeanette Lindeblad
Ordförande Svensk Vindkraftförening

Mattias Wondollek
Ansvarig elnät och marknad
Svensk Vindenergi

Carl-Arne Pedersen
Vice ordförande
Svensk Vindkraftförening